

## Andere tijden, andere meiden...?

Honderd jaar geleden werd in Amsterdam Tehuis Annette opgericht. Het was in Amsterdam het derde tehuis voor de opvang van ongehuwde moeders en kinderen, naast het protestants-christelijke Beth Palet en het rooms-katholieke Hubertus. Tehuis Annette was het eerste onderkomen in zijn soort in ons land dat gesticht was op vrijzinnige of humanistische denkbeelden. De oprichter van dit tehuis, Annette Versluys-Poelman streed tegen de vooroordelen ten aanzien van het ongehuwd moederschap. Hoewel er in honderd jaar veel is veranderd is de hulp aan jonge moeders is ook nu nog steeds hard nodig.

### **Gevallen vrouwen**

Tot ver in de twintigste eeuw vormden ongehuwde vrouwen met of in verwachting van een kind een kwetsbare groep in de samenleving. Ze kregen het stempel van 'gevallede vrouw' en werden vaak uitgestoten door familie en ontslagen door de werkgever. Ze waren meestal aangewezen op de liefdadigheid van kerkelijke en particuliere instellingen. In 1903 nam een aantal vrouwen dat lid was van de Amsterdamse afdeling van de Vereeniging Onderlinge Vrouwenbescherming (V.O.V.) onder leiding van Annette Versluys-Poelman het initiatief tot de oprichting van een 'tehuis voor ongehuwde moeders en onverzorgde zuigelingen van alle gezindten'. De leden van de V.O.V. stelden zich naast de strijd om het vrouwenkiesrecht ook tot doel om op te komen tegen de in Nederland heersende 'dubbele moraal' en de vooroordelen ten aanzien van het ongehuwde moederschap. De moeder werden namelijk veroordeeld voor haar zondige gedrag, terwijl de vader buiten schot bleef.

In de jaren vijftig kregen de ongehuwde moeders naast een morele veroordeling ook nog te maken met een wetenschappelijke oordeel: ongehuwd moederschap was niet alleen schandelijk, maar zou ook schadelijk zijn. De ongehuwde moeder zou haar kind geestelijk noch materieel veel te beiden hebben. Er werd bij de moeders sterk op aangedrongen afstand te doen van hun baby. In die periode zijn een groot aantal baby's bij Tehuis Annette opgenomen die ter adoptie werden afgestaan.

### **Andere tijden**

Vanaf de jaren zestig verandert echter de houding van de overheid en de maatschappij en ontstaat er meer begrip en (ook financiële) steun voor deze moeders. De afnemende invloed van het geloof, de invoering van de Bijstandswet, de komst van de anticonceptiepil, legalisering van abortus en migratie vanuit alle delen van de wereld vormen sinds die tijd het maatschappelijk decor waartegen de hulp aan jonge moeders vorm kreeg.

Aanvankelijk was de ongehuwde moederzorg vooral liefdewerk: je ontfermen over het moedertje en haar baby. De bemoedering maakte plaats voor professionalisering en er kwam meer overheidsgeld beschikbaar voor de hulpverlening. Aan de opleiding van het personeel werden steeds hogere eisen gesteld. Het aantal kinderwerksters nam toe en er werden maatschappelijk werksters aangenomen. Zij werden bijgestaan door een psychiater en kinderpsycholoog.

### **Altra**

Tegenwoordig zet de Amsterdamse jeugdzorginstelling Altra het werk van Tehuis Annette voort. Altra helpt jonge moeders vanaf 14 jaar bij het ontwikkelen van praktische, sociale en opvoedkundige vaardigheden die ze nodig hebben om hun kind op te voeden. Vaak zijn ze zelf nog te jong om een reëel beeld te hebben van een bevalling en het moederschap. In veel gevallen hebben deze jonge moeders geen goede en veilige plek om te wonen en zijn ze in een situatie beland waarin ze op weinig steun van de eigen familie en de (aanstaande) vader kunnen rekenen. Er is veel aandacht voor het versterken van het sociale netwerk, het volgen van een opleiding en het vinden van werk, zodat de moeders zelfstandig hun weg in de maatschappij kunnen vinden.

### **Symposium**

Ter herdenking van de oprichting van Tehuis Annette vindt een symposium over 100 jaar hulp aan jonge moeders plaats op 23 september 2005 in het Gemeentearchief Amsterdam. In de koffiekamer van het Gemeentearchief zijn vanaf die datum foto's te zien over dit onderwerp. Onder de titel 'Andere tijden, andere meiden...?' brengt Altra een boek uit, waarin wordt ingegaan op historische, psychologische en demografische aspecten van jong moederschap en de hulp aan jonge moeders. Het boek bevat tevens historische fotomateriaal en portretten en interviews met jonge moeders van nu. Dit boek is via de boekhandel te bestellen (ISBN-nr.: 90-6665-704-9) of via [www.swpbook.com](http://www.swpbook.com). Informatie over Altra treft u aan op de website: [altrajeugdzorg.nl](http://altrajeugdzorg.nl)

